HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משום חשבונות. שאם יכנוס למוצאי שבת יעשה סעודה בלילה ויתחבר בשבת מהו צריך להוציא וכתיב ודבר דבר (ישעיה נח): **מפקחים.** מוציאין לאור: **פיקוח.** פוסקונברמ"ש בלע"ז: **טרטיאות.** פלטי מלכים ושלטונים: **ללמדו אומנות.** מלוה הוא דכתיב (קהלת ט) רואה חיים עם אשה אשר אהבת למוד אומנות שתחיה הימנו עם התורה ואמרינן בקידושין (דף כט.) שאביו חייב ללמדו אומנות: **שמא ישחוט בן עוף.** בשבת לצורך מוצאי שבת שיהא טרוד וישכח שהוא שבת: **שחל להיות בשני בשבת.** שצריכין להרבות בסעודה אחר השבת שהוא ערב יום כפורים: **ידחה.** לשלישי בשבת שמא ישחוט בן עוף לצורך סעודת מחר: **אין ליה רווחא.** לשחוט בלילה שהסעודה איננה עד למחר: **הכא נמי ליה רווחא.** שהסעודה בלילה אחר השבת משחשיכה מיד: **ולא חיישינן לאיקרורי דעתא.** אם לא ימצא לה בתולים לא חיישינן שיתקרר כעסו בהאי פורתא: **ונבעלה בחמישי.** משתחשך ברביעי ותיכנס ליל חמישי: **ברכה לדגים.** פרו ורבו ומלאו את המים כו' (בראשית א): **הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם.** פרו ורבו ומלאו את הארץ (שם): **טעמא משום ברכה.** אבל מאן דלא קפיד אברכה משום איקרורי דעתא לא חיישינן משום האי פורתא: **ברכה דאדם עדיפא ליה.** ומיהו בשאי לא תנשא בתולה בזמן ארוך עד שני בשבת דאתו דייני חיישינן לאיקרורי אבל מרביעי עד חמישי לא חיישינן: **למחר משכים לאומנתו והולך.** שאין משתה אלמון באלמנה אלא יום אחד כדלקמן בפירקין (דף ז.): **חמישי בשבת.** יום חופה: **ושני בשבת.** חיצת ביאה: **אדם בטל.** למ"ד ברכה לאדם עדיפא אף זו תיבעל בשאי למ"ד משום שקדו ונבעלת בחמישי הא לא ישכים לאומנתו: **גדולים מעשה צדיקים ממעשה ילירת שמים וארץ.** ומשום בר קפרא נקט לה דאייבי לעיל באגדה: **אף ידי.** חדא יד: מקדש מעשה ידי צדיקים הוא: **הכי קאמר.** האי ומעשה ידיו במעשה הצדיקים כתיב שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה וה"ק ומעשה ידיו דהוא מעשה הצדיקים מגיד הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם צדיקים שמתפללין על הגשמים ומטר יורד: **יפד.** קבילי"י בלע"ז: יניח

משום חשבונות אמר ליה אביי וחשבונות של מצוה מי אסירי והא רב חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו [6]חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת וא"ר אלעזר [2]פוסקין צדקה לעניים בשבת ואמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן [3]הולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לפקח על עסקי רבים בשבת ואמר רבי אידי אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש בשבת ואמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הולכין לטרטיאות ולקרקיאות לפקח על עסקי רבים בשבת ותנא דבי מנשיא [4]משדכין על התינוק ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות אלא אמר רבי זירא גזירה שמא ישחוט בן עוף א"ל אביי אלא מעתה יום הכפורים שחל להיות בשני בשבת ידחה גזירה שמא ישחוט בן עוף התם דלנפשיה לא טריד הכא דלאחרים טריד אי נמי התם אית ליה רווחא הכא לית ליה רווחא השתא דאתית להכי ערב שבת נמי גזירה שמא ישחוט בן עוף איבעיא להו בתולה נשאת ברביעי ונבעלת ברביעי ולא חיישינן לאיקרורי דעתא או דלמא בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי דחיישינן לאיקרורי דעתא ת"ש דתני בר קפרא בתולה נשאת ברביעי [5]ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם טעמא משום ברכה אבל משום איקרורי דעתא לא חיישינן אי הכי אלמנה נמי תיבעל בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים ברכה דאדם עדיפא ליה ואי נמי משום שקדו דתניא מפני מה אמרו אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי שאם אתה אומר תיבעל בחמישי למחר משכים לאומנתו והולך לו [3]שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל [1]שיהא שמח עמה שלשה ימים חמישי בשבת וערב שבת ושבת מאי איכא בין ברכה לשקדו איכא בינייהו אדם בטל אי נמי יום טוב שחל להיות בערב שבת דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאילו במעשה שמים וארץ כתיב [1]אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב [2]מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך השיב בבלי אחד ור' חייא שמו [3]ויבשת ידיו יצרו ידו כתיב והכתיב יצרו א"ר נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו כדכתיב [4]כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת מיתיבי [5]השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע הכי קאמר מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר דרש בר קפרא מאי דכתיב [6]ויתד תהיה לך על אזנך אל תקרי אזנך אלא על אוזנך שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח

אינא בין לישנא דמשני ברכה לאדם עדיפא ליה ובין לישנא דאי נמי משום שקדו ומשני דאיכא ביניהו אדם בטל אי נמי י"ט שחל להיות כו' דלישנא דטעמא דבריתא משום שקדו ולא משום ברכה הכא דליכא שקדו נבעלת אם ילדה בחמישי אבל לישנא קמא דטעמא דבריתא משום ברכה כדמסמע פשטא דבריתא אפילו באדם בטל או בי"ט שחל להיות בערב שבת דליכא משום שקדו מכל מקום משום ברכה תבעל בשאי ואפילו להאי לישנא אי לאו שתקנו משום שקדו משום ברכה לחודה לא היו קובעים יום כפריסת לעיל גבי ותנשא באחד בשבת: **דאילן בשמים ובארץ כתיב אף** היינו שמאל א"כ תרתי כתיב מ"מ בחד מעשה ליכא אלא חד אבל במעשה צדיקים בחד מעשה כמו בית המקדש כתיב תרתי ידים:

מסורת הש"ס

ה) שבת קנ., ב) [לעיל ב. ג. לקמן ז.], ג) [וע"ע בתוס' שבת קנב: וסוכה כג. ד"ה ולא ותוס' סנהדרין מז:],

תורה אור השלם

1. אף יָדִי יָסְדָה אָרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קֹרָא אֲנִי אֵלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו: ישעיה מח יג
2. תִּבְאֲמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: שמות טו יז
3. אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ: תהלים צה ה
4. כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: תהלים ח ד
5. הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: תהלים יט ב
6. וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל אָזְנֶךָ רְחֵיקָה בִּשְׁבָתֶךָ חוּץ וְחָפַרְתָּה בָהּ וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת צֵאָתֶךָ: דברים כג יד

עין משפט נר מצוה

יח א ב ג ד מיי' פכ"ד מהל' שבת הל"ח סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שו סעי' ו:
יט ה טוש"ע סי' סד:
כ ו מיי' פ"י מהל' מילה הל' יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סד סעי' ג:

לעזי רש"י

פושקונברמ"ש [דישקומברימינ"ט].
חילוף.
קבילי"י [קיבול"א].
יתד, וו, זיז.

תוספות רי"ד

ר"ח ורב המנונא דאמרי תרוייהו חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת וא"ר אלעזר פוסקין צדקה לעניים בשבת. וא"ר שמואל בר נחמני אר"י הולכין לטרטראיות ולקרקסאות לפקח על עסקי רבים בשבת: תני בר קפרא בתולה נשאת בד' ונבעלת בה' הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים ואלמנה נשאת בה' ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם ותניא מפני מה אמרו אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בו' שאם אתה אומר תבעל בחמישי למחר משכים הוא לאומנותו והולך. שקדו חכמים על תקנות בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים ה' בשבת ו' בשבת ושבת: